

Indhold

2	Dilemmaer i børns liv - dilemmaer i vores fælles liv v. professor Per Schultz Jørgensen
5	Børnekonventionen: Børnenes internationale grundlov
7	Børnerådet lytter til børn: At lytte til børn på børns præmisser v. pædagog og psykolog Pernille Hviid
10	Meningsmålinger i børnehøjde
	Mobning:
12	Voksnes dilemmaer når børn mobbes v. cand pæd. & psych. John Aasted Halse
14	Et spørgsmål om ansvar
	Børns arbejdsmiljø:
16	Ude af trit med tiden v. læge Tove Petersen
	Seksuelt misbrug af børn:
19	Viden efterlyses v. pædagog Christian Corfixen
21	Ny strategi
	Omsorgssvigtede børn:
23	Hvornår er nok nok? v. forstander Ole Lennart Hansen
25	Når anbringelse er til barnets bedste
	Børn og skilsmisse:
27	Psykologen som barnets talsmand v. advokat Sys Rovsing Koch
30	Nye Børnerådsinitiativer
31	Nej til bank
33	Truede børn og unge fra etniske minoritetsgrupper
35	Børn fejrede Grundloven
36	Internationalt samarbejde
37	Børnerådet bliver hørt
39	Børnerådet har skiftet udseende
40	Materialer
43	Sekretariatet
44	Økonomi

*Professor Per Schultz Jørgensen
formand for Børnerådet*

Dilemmaer i børns liv - dilemmaer i vores fælles liv

Det lyder enkelt og ligetil: Børn, barndom, opvækst og tilknytning hører naturligt sammen med begreber som kærlighed og opdragelse. Det vil langt de fleste erklære sig enige i. For vi vil jo det bedste for børn, og vi mener vel også, at vi ved, hvad der er bedst for dem. Men gør vi egentlig det?

Aldrig er der blevet talt, skrevet og følt så meget om børn, som i vores tid, samtidig med at vi som forældre i dag er mere fysisk og mentalt fraværende end nogensinde før.

Det er her, dilemmaerne begynder at prikke os voksne på skulderen og bør få os til at stoppe op og tænke os om.

For måske taler vi netop så meget om vores børn og deres velfærd, fordi vi er så fraværende - en modsætning, der går igen på mange forskellige planer i forhold til vores børn.

Fx står vores flotte retorik om børn i stærk kontrast til den praksis, den dækker over. Tænk bare på det umådeligt følelsesbetonede ord "ønskebørn" - og så den kendsgerning, at børn i dag er ønskebørn, fordi de kommer som planlagt, når det passer ind i alle de andre prioriteter i vores eget liv: Uddannelse, karriere, økonomi og parforhold.

Den svære balance

Dilemmaerne går igen på et mere overordnet plan: Mellem vores principper om at give børn ansvar og selvbestemmelse og vores opfattelse af at have et overordnet ansvar for dem. Dilemmaer afspejler konflikter - og medgivet: At give børn ansvar, medbestemmelse og selvbestemmelse er heller ikke let. Det handler nemlig ikke kun om, at vi skal overlade børnene de mange gyldne discipliner - vi skal også dele et reelt ansvar med dem. Og det er her, vi skal finde en balance, fx mellem deres tro på, at de har ret til at have en selvstændig opfattelse og vores opfattelse af, at vi ved, hvad der er bedst for dem - det er et dilemma, der bl.a. kommer til udtryk i mange skilsmissekonflikter. Og det bliver ikke mindre svært af, at det jo ind imellem klart er vi voksne, der ved bedst. Men dilemmaet består alligevel, for vi har givet dem indtryk af, at de skulle have en mening og ville blive hørt.

Dilemmaerne viser sig også i de mange uoverensstemmelser mellem børns rettigheder formuleret i bred forstand og deres faktiske retsstilling. Her ligger et dilemma, som er et væsentligt indsatsområde i Børnerådets arbejde. Hvordan får vi sikret større overensstemmelse mellem den smukke retorik om børns rettigheder - og deres faktiske muligheder for at udøve disse rettigheder? Kan børn fx klage over den behandling, de udsættes for?

Vi voksne lukker øjnene

Dilemmaerne sætter ikke kun dagsordenen for vores forhold til vores børn - de går igen på alle planer af vores moderne liv.

Vi har i løbet af de sidste 50 år forladt en verden, der socialt og kulturelt var kittet sammen af faste traditioner, normer, legitimitet og autoritet, som gik i arv fra generation til generation.

Sådan er det ikke længere. I dag fægter vi os individualistisk frem, mens vi tager bestik af trends og livsstile og lader os lokke med i en uendelig

strøm af forsøg på at fange mening og perspektiv. Derfor lever vi en broget hverdag i mange forskellige arenaer, både i forhold til de forskellige rum, vores eget liv udspiller sig i og i forhold til hinanden.

Vi savner ind imellem den sammenhæng, der var engang, som gav overblik, tro og ro i sjælen, men vi bliver bedre og bedre til at leve med dilemmaerne og de mange modsætninger - måske fordi vi bliver bedre og bedre til at lukke øjnene for dem.

Spørgsmålet er imidlertid, om vores børn er i stand til at takle dilemmaerne lige så godt som vi voksne, når dilemmaerne omkring børnene ofte betyder, at vi tilsidesætter deres basale rettigheder som medbestemmelse og retten til at blive hørt?

Eller fornemmer de, at dilemmaerne omkring dem er udtryk for, at de selv ikke er prioriteret højt nok? Fornemmer de, at de ind imellem reelt er skredet ned ad vores prioriteringsliste og kæmper om pladsen efter karrieren og de økonomiske forpligtelser?

En pige på 10 år skrev til socialministeren[1] og sagde, at hun havde et forslag til en børnelov, hvor det sidste punkt var: "Man skal lytte til børnene og se på dem, når de viser eller fortæller noget".

Hun har fat i et utroligt vigtigt dilemma, nemlig dilemmaet mellem at være fysisk til stede og mentalt fraværende - at vi er til stede med vores krop, men ikke med vores nærværende bevidsthed.

Tag stilling

Mange dilemmaer omkring vores børn kan ikke løses med et fingerknips, for en stor del er bundet af vilkår og kulturelle forudsætninger.

Men andre kan vi ikke alene tage stilling til, vi bør også gøre noget ved dem.

Fx ved at justere børns retsstilling og ændre lovgivningen, så den er i overensstemmelse med menneskerettighederne.

Og ved at sikre, at alle offentlige instanser kender børns rettigheder.

Og ved - på et mere overordnet plan - at være opmærksomme på dilemmaerne og modsætningerne: At vi selv er med til at bevare dem, når vi vælger at være fraværende i børns liv. For det kan børn ikke være tjent med: De fortjener, at vi er nærværende, når vi er til stede, så de kan mærke, at de er ønskebørn i ordets bedste betydning og reelt sidder på første række i vores liv.

[1] Sæt ord på dit liv. Breve fra børn til socialministeren. Udgivet af Børnerådet. 1996.

Børnenes internationale grundlov

FN's Børnekonvention var temaet for Børnerådets årsmøde 12. november 1999. Konventionen er børns grundlov på verdensplan, og Børnerådets vigtigste opgave er at sikre, at den bliver efterlevet i Danmark. For selvom Danmark tilsluttede sig den i 1991, lever vi endnu ikke op til den på alle områder FN's Børnekonvention blev vedtaget af FN's generalforsamling i 1989. Konventionen rummer en række artikler, der sikrer børn ret til beskyttelse, indflydelse og omsorg.

Overordnet handler Børnekonventionen om at sikre, at alle børn

- får opfyldt grundlæggende rettigheder som fx mad, sundhed og et sted at bo
- får mulighed for at udvikle sig i skolen og i fritiden, og via leg og informationer
- beskyttes mod fx krige, vold, misbrug og udnyttelse
- har medbestemmelse og indflydelse fx via deltagelse og ytringsfrihed

Når Børnerådet udtaler sig eller anbefaler noget i forbindelse med aktuelle diskussioner og børns livsvilkår, sker det ofte med udgangspunkt i FN's Børnekonvention.

Børnerådet har i 1998-99 taget en række initiativer for at udbrede kendskabet til konventionen og de områder, hvor Danmark ikke lever op til den:

Børnerådets Årsmøde 1999

“Børnekonventionen - hvad kan vi bruge den til?” - det var temaet for Børnerådets årsmøde 12. november 1999, hvor en række eksperter diskuterede, hvordan vi sikrer, at Børnekonventionens ord bliver omsat til handling i Danmark.

Indlæggene og debatterne på årsmødet satte fokus på Danmarks behov for Børnekonventionen - både på de områder, hvor vi har gjort brug af den, og på de områder, hvor der er behov for at integrere den bedre.

Dagen tegnede et billede af det danske samfund som et samfund, der har opmærksomheden rettet mod børns bedste. Et samfund, hvor der er en øget bevidsthed om børns krav og rettigheder, og hvor også lovgivningsapparatet har børn med i aktuelle overvejelser.

Men som årsmødet skred frem, blev det også tydeligt, at gode vilkår for børn ikke fastsættes en gang for alle. Der må bestandigt arbejdes med børne- og ungdomspolitik, for der er hele tiden behov for ændringer og udvikling.

På baggrund af årsmødet 1999 har Børnerådet udgivet rapporten “Børnekonventionen - hvad kan vi bruge den til?” Rapporten kan fås ved henvendelse til Børnerådets sekretariat eller læses på Børnerådets hjemmeside.

Supplerende rapport til FN's Børnekomité

I forbindelse med Danmarks tilslutning til Børnekonventionen i 1991 forpligtede regeringen sig til hvert 5. år at aflevere en rapport til FN's Børnekomité. Udfra rapporten tager komitéen stilling til, hvor langt vi i

Danmark er kommet i arbejdet med at indarbejde Børnekonventionens bestemmelser i dansk lovgivning og praksis.

Regeringen afleverede for anden gang Danmarks 5 års-rapport i august 1998. Børnerådet mener imidlertid ikke, at regeringens rapport giver et dækkende billede af børns opvækstvilkår i Danmark. Derfor overbringer rådet i starten af 2000 en supplerende rapport til FN's Børnekomité.

I den supplerende rapport fremhæver rådet bl.a., at Børnekonventionens artikel 3 (om at handle til barnets bedste) og artikel 12 (om barnets ret til at blive hørt) ikke altid opfyldes i den gældende retspraksis ved forældremyndighedssager og anbringelsessager.

Børns muligheder for at være aktive, medbestemmende deltagere i deres eget liv ved at give deres synspunkter til kende er heller ikke så gode, som de burde være.

Årsagen er bl.a., at kendskabet til Børnekonventionen er begrænset. Derfor mener Børnerådet, at der skal informeres langt mere om Børnekonventionen end hidtil: Børnene skal undervises i den i skolen, og kommunerne, politikerne og embedsmændene i lovgivningsapparatet skal informeres bedre om deres forpligtelser. I den forbindelse står en visionær børnepolitik baseret på Børnekonventionen højt på Børnerådets ønskeseddel.

Børnerådets rapport til FN's Komité om Barnets Rettigheder kan fra foråret 2000 fås ved henvendelse til Børnerådets sekretariat.

Børn skal mærke konventionen i hverdagen

Børnerådet indledte i 1999 et samarbejde med Hvalsø og Odense kommuner, der går ud på at udbrede kendskabet til konventionen til alle relevante parter i kommunen, indarbejde den i de kommunale børne- og ungepolitikker og omsætte den til konkret handling - i første omgang indenfor områderne medbestemmelse, sundhed og miljø/planlægning.

I løbet af 2000 vil Børnerådet opsamle erfaringerne fra Hvalsø og Odense kommuner, så andre kommuner kan få glæde af dem.

Pernille Hviid, Pædagog og psykolog, medlem af Børnerådet

At lytte til børn - på børns præmisser

Børn har ret til at blive hørt og udtrykke deres holdning - det er et centralt udgangspunkt for Børnerådets arbejde. Men børn og voksne udtrykker sig tit meget forskelligt, og det er let at tolke forkert eller at overføre vores egne holdninger til børnene, når vi lægger ører til deres svar

Børn ikke bare kan eller har ret til at udtale sig og sige deres mening - de har også krav på, at der er nogen, der lytter til dem. Det er essensen i FN's Børnekonventions artikel 12, som er udgangspunktet for Børnerådets samarbejde med børnene i Børnepanelet. For ifølge konventionen, skal de lande, der har underskrevet den, "sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold der vedrører barnet, og barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed."

Børns ret til at ytre sig

I artiklen betragtes et barn som et suverænt medmenneske. Det er ikke blot et "aftryk" af dets familie eller af dets lokale kultur, men et subjekt, der forstår og deltager i sit eget og andres liv, og som derfor har sine synspunkter i alle forhold, der vedrører dets liv. Børn tildeles altså ytringsfrihed ligesom alle andre mennesker: At et lille barns oplevelse og forståelse af verden er mere lokalt konstrueret, end den forståelse af verden en veluddannet voksen har, gør den ikke mindre væsentlig for det menneske, der lever, og derfor heller ikke mindre værdig som ytring. Artiklen understreger samtidig, at der skal vises respekt for og hensyn til, at barnet er et barn. Hvordan skal det forstås?

I ethvert samfund er der forskel på at være barn og at være voksen. Som opvoksede står et barn derfor altid i en særlig position, som er forskellig fra en voksens position. Men hvad det betyder at være et barn er kulturelt konstrueret og foranderligt over tid. "Alder" og "modenhed" er målestokke, der bruges i hele verden, men de betyder noget forskelligt fra kultur til kultur.

Ingen definitiv løsning

Derfor sætter artikel 12 os i et vanskeligt dilemma:

Hvordan kan vi i en og samme bevægelse på den ene side udvise respekt for børn som medmennesker med egne perspektiver og standpunkter, og på den anden side som børn, der har brug for, at vi tænker og handler foregribende omsorgsfuldt overfor dem.

Dilemmaet har en indbygget uafgjorthed i sig - det kan forhandles, men der kan aldrig findes en definitiv løsning på det. Dét kan opleves plagsomt, men det rummer samtidig en særlig menneskelig skønhed. Den skønhed får man en fornemmelse af i Søren Kierkegaards beskrivelse af forholdet mellem den omsorgsfulde moder og det lille barn, der lærer sig at gå:

“Moderen er paa afstand, saa langt foran Barnet, at hun virkeligen ikke kan holde paa Barnet. Men hun breder sine Arme ud, hun eftergjør Barnets Bevægelser, blot det vakler, da er hun hurtigt bøjet ligesom greb hun det - saa troer Barnet at det ikke gaar alene. (...) Med Øiet fæstet på Moderens Aasyn, ikke paa Veiens Vanskelighed, støttende sig ved de Arme, som dog ikke holde paa det, stræbende efter Tilflugten i Moderens Favn, neppe anende, at det i samme Øieblik viser, at det kan undvære den - thi nu gaar Barnet alene.”

(Søren Kierkegaard, 1846)

Set med børns øjne

En forudsætning for overhovedet at kunne diskutere dilemmaet er, at det anerkendes, at børn som regel stilles i positioner, der er forskellige fra voksnes. Positioner der medfører, at verden må tage sig anderledes ud, end den gør, set fra et voksent standpunkt:

Når den voksne er “lærer”, er barnet “elev”. Når den voksne er “forældre”, er barnet “søn”. Når den voksne er “fraskilt”, er barnet “skilsmissebarn” og når den voksne er “enke”, er barnet “et barn uden far”.

Det er indlysende, at livet og dets muligheder ofte tager sig helt anderledes ud set med barnets øjne end set fra den voksnes perspektiv, og det kan begrunde, at børn ofte vil handle anderledes, end voksne gør. Derfor findes der ikke et perspektiv, som er mere rigtigt end andre - der findes mange. Og vi voksne har en meget ensidig og fragmenteret viden om verden, hvis vi ikke interesserer os for, hvordan den opleves og forstås af børn.

I øjeblikket er der meget opmærksomhed på skole- og fritidsområdet for vore yngste skolebørn, hvor store ændringer er på vej: Børn skal lære mere, undervises mere, og skole og fritid skal udgøre en større “helhed” i børnenes opvækst, er ambitionerne.

Det lyder fornuftigt i voksnes ører. Men uden dybtgående viden om, hvordan børn oplever disse livsområder, kan de påtænkte forandringer få helt utilsigtede konsekvenser for børnelivet. Ved vi fx nok om, hvad en “god skolestart” er, set fra børns perspektiv? Eller kender vi blot vores egne holdninger og handler derfor halvt i blinde?

Også i denne forbindelse er det vigtigt at påpege, at de lande, der har tilsluttet sig Børnekonventionen, har forpligtet sig til at undersøge, hvilke livsforhold, der er vægtige, set fra børns standpunkter, og lytte til hvordan disse livsforhold tager sig ud, set fra børns perspektiver.

Samarbejdet med børn

Da vi indledte vores samarbejde med Børnerådets Børnepanel, havde vi allerede præsenteret os for børnene via forskelligt informationsmateriale. Vi antog, at det også var vigtigt for børnene at kunne præsentere sig. Det første spørgeskema hed derfor: “Hvem er Børnerådets Børnepanel?” Som forundersøgelse blev børn i en af Børnepanelets klasser interviewet i smågrupper. De blev bedt om at beskrive, hvem de selv var. Hvis de fx fik en penneven, eller hvis der startede en ny i klassen - hvad ville de da

fremhæve? Og hvad ville de spørge et andet barn om, hvis de skulle lære ham eller hende at kende?

Derefter blev spørgeskemaet konstrueret ud fra interviewene. Intentionen var at udforme det, så det rummede betydningsfulde temaer set fra børns perspektiver - altså som et børneperspektivistisk spørgeskema.

Det blev besvaret energisk, åbenhjertigt og ind imellem diskuterende.

Enkelte spørgsmål måtte udgå fra analysen, simpelthen fordi børnene modsatte sig de tilbudte svarmuligheder. Det beroliger os, at Børnepanelet taler os imod, når de misforstår - ellers måtte vi opgive samarbejdet. Vi har lært meget om børneliv i 10-12 års alderen og fået en indsigt, som gør det muligt for os at træffe begrundede valg overfor fremtidige spørgeskemaer.

Meningsmålinger i børnehøjde

Børns synspunkter er vigtige for Børnerådets aktiviteter. Derfor lytter Børnerådet til børn på forskellige måder og bruger deres holdninger som pejlemærker for rådets aktiviteter og udtalelser om lovforslag. Blandt andet gennem meningsmålinger i Børnerådets nye Børnepanel og via Børnerådets telefonbåndoptager, tekst-tv og diskussionsforum på Internettet

Børnepanelet

Børnepanelet består af ca. 1300 børn fra 61 6.klasser repræsentativt fordelt landet over.

Børnene har i 1998-99 givet deres meninger til kende i tre anonyme spørgeskema-undersøgelser:

- 1) Hvem er Børnerådets Børnepanel?
- 2) Om venskab, drilleri og mobning
- 3) Computerspil og mærkninger af computerspil

De to første undersøgelser har Børnerådet selv udarbejdet. I sommeren 1999 indledte Børnerådet et samarbejde med Danmarks Pædagogiske Institut, som herefter står for udarbejdelsen af selve spørgeskemaet og den statistiske bearbejdning af de indkomne svar.

Børnerådet står naturligvis fortsat for fastlæggelsen af temaer, kontakten til panelklasserne og formidlingen af resultaterne.

Resultatet af hver enkelt undersøgelse sammenfatter Børnerådet i en panelrapport målrettet medier, eksperter, politikere og andre relevante voksne, og i et børnebrev til børnene i Børnepanelet.

Rapporterne findes på Børnerådets hjemmeside eller kan bestilles hos Børnerådet.

Hvem er Børnerådets Børnepanel

De fleste børn i Børnepanelet synes, at de bor i en glad familie. Men i gennemsnit er der ét barn i hver klasse, som ikke trives i sin familie.

Børnene i Børnepanelet er generelt glade for at gå i skole. De synes, en god skole er en skole: hvor man bliver så dygtig, at man er tilfreds med sig selv, hvor man bliver godt og retfærdigt behandlet, og hvor man har mange venner.

Læs mere om Børnerådets Børnepanel i "På sporet af 5. klasse".

Om venskab, drilleri og mobning

Hvert fjerde barn i Børnepanelet bliver jævnligt mobbet. Når børn mobber hinanden, mobber de med meget personlige ting. Der mobbes mest i klasseværelset, og der er stor forskel på, hvordan de voksne reagerer på pige- og drengemobning.

Læs mere om undersøgelsens resultater i panelrapporten "Om venskab, drilleri

og mobning.”

Børn og computerspil

9 ud af 10 børn i Børnerådets Børnepanel spiller computerspil.

4 ud af 10 spiller hver dag, og 8 ud af 10 mindst én gang om ugen. Drengene spiller ofte sammen med deres venner, mens pigerne mest spiller alene. Kun få spiller sammen med voksne.

80 procent af de børn, der spiller, synes, at det er en god idé at have en eller anden form for mærkning af computerspil.

Læs mere om undersøgelsens resultater i panelrapporten “Børn og computerspil”.

Ren Besked - sig hvad du mener

Børn kan døgnet rundt ringe til Børnerådets anonyme telefonbåndoptager Ren Besked - sig hvad du mener på telefon 35 55 55 56. Båndoptageren er børns direkte adgang til at sige deres mening, gøre opmærksomme på problemer i deres liv eller foreslå emner, Børnerådet kan arbejde med.

På den måde får Børnerådet et indblik i, hvilke emner, børn opfatter som vigtige. Et uddrag af ugens kommentarer bringes på DR's tekst-tv side 585.

Børnedeb@tten

Børnedeb@tten findes på Børnerådets hjemmeside www.boerneraadet.dk. Det er ikke et chat-rum, men et debatsted, hvor børn kan skrive deres mening om aktuelle emner som mobning, reklamer, arbejdsmiljølov for børn, rygning i skolen og computerspil. Børnedeb@tten er for børn, men voksne er naturligvis velkomne til at se med og få indblik i børns tanker og meninger.

Voksnes dilemmaer når børn mobbes

Hvordan bør vi som voksne gribe ind, når børn bliver mobbet?

Hvordan hjælper og forebygger vi bedst? Hvad er forældrenes ansvar, og hvad er lærernes og pædagogernes?

Lars er 10 år gammel og går i 4.klasse. Han volder ikke lærerne de store problemer - han passer sine ting, har måske lidt svært ved det faglige ind imellem, men laver aldrig ballade. Tværtimod virker han lidt sky af natur og står altid i periferien, når der er gang i den.

Nu har forældrene imidlertid henvendt sig til klasselæreren, fordi de til lærerens store overraskelse har stigende besvær med at få Lars i skole om morgenen.

I starten ville han slet ikke sige noget om årsagen, men hårdt presset af forældrene, er det efterhånden kommet frem, at han gennem de seneste år er blevet drillet, skubbet og slået flere gange om dagen af "nogen fra klassen", som han ikke vil sige, hvem er.

Forældrene har måtte love Lars, at de for alt i verden ikke siger noget om problemerne til nogen i skolen, "for så vil jeg ikke derhen mere", som Lars udtrykker det. Men forældrene har brug for råd: Skal de søge Lars overflyttet til en anden klasse eller en anden skole - måske en privatskole?

Hver 4. elev mobbes

Lars er ikke alene: 25 procent af alle skolebørn bliver regelmæssigt mobbet. Og de fleste børn, der udsættes for mobning, har ligeså svært ved at tale om det, som Lars: Af frygt for endnu værre overgreb, hvis man "sladrer" og derved udstiller sin "svaghed", tier man og går med det for sig selv, indtil det er helt utåleligt. Og såvel forældre som lærere er i et dilemma. For hvordan skal de bevare troværdigheden, hvis de alligevel taler med andre om den mobning, som det mobbede barn har fortalt dem om i fortrolighed?

Pas på med løfter

Jeg tror, at den voksne må være tilbageholdende med at give barnet løfter som dem, Lars' forældre giver ham. For børn har brug for, at voksne blander sig og hjælper dem med at løse de hårdknudesituationer, som mobningen ofte udvikler sig til - både i de akutte tilfælde og på forebyggende, lang sigt. Hvis man har givet løfter på forhånd om ikke at tale med andre om mobningen, og ikke er i stand til at ruste barnet til på egen hånd at komme ud af mobberollen, hvad der som regel er umuligt, må man, når sagens alvor går op for én, forklare barnet, hvorfor man er nødt til at bryde sit løfte. Men i den efterfølgende proces er det vigtigt, at barnet inddrages så meget som muligt og i forhold til, hvad det kan bære.

Lærere bør gribe mere ind

Og det er ikke kun forældre, men også - og især - lærere, der i langt højere grad skal gribe ind, end det er tilfældet i dag.

Set i et historisk perspektiv er skolens væsentligste opgave stadig at undervise børnene, dvs. give dem nogle formelle kundskaber og færdigheder. Og lærerne skal naturligvis stille faglige krav til børnene.

Men en alt for stærk fagorientering resulterer tit i, at man ikke lægger mærke til, hvad der sker socialt i klassen: Man kan blive så optaget af sit fag og den tekniske formidling, at man overser det, der sker mellem børnene, fordi ens opmærksomhed i alt for ringe grad er vendt mod børnenes sociale trivsel.

Føler børnene sig alene, når de chikaneres af andre på skolen, får de det skidt.

Omvendt trives de godt og kommer i en god udvikling både fagligt og socialt, når de føler sig trygge, og når læreren opleves som nærværende og støttende i forbindelse med konflikter i klasse miljøet. Og selvom lærerens primære rolle er at være formidler af et emne eller et fag, er en vigtig opgave for lærere af i dag også at arbejde med elevernes psykiske miljø og fungere som deres advokat i konfliktsituationer.

Skolen som fristed

Det er lige så forkert at påstå, at det er skolens skyld, hvis børnene mistrives, som at hævde, at det er forældrenes - der kommer sjældent noget konstruktivt ud af at forsøge at uddele skyld og ansvar.

Men er lærerne levende optaget af børns liv i hjemmet, skolen og fritiden, og er de opmærksomme på, hvordan det enkelte barn trives, kan skolen blive et fristed for børn, hvor tryghed og tillid er i højsædet.

De børn, der er i stand til at tage vare på sig selv, er dem, der har positive oplevelser i skolen. Og selvom vi ikke kan beskytte børn mod samspilsvanskeligheder i skolen, kan vi med tilstrækkelig viden og indsigt være med til at bibringe dem redskaber, så også Lars og de øvrige 25 procent, der udsættes for mobning, bliver i stand til at klare vanskelige situationer nu og senere i livet.

Et spørgsmål om ansvar - om Børnerådets antimobbe-aktiviteter

Hver fjerde skolebarn udsættes for mobning i form af systematisk forfølgelse, gentagende drillerier, ondskabsfulde øgenavne, aggressiv adfærd og udelukkelse fra fællesskabet. Derfor satte Børnerådet i 1999 fokus på, hvordan mobning kan forebygges

Mobning skader børns trivsel i skolen og giver ofte psykiske mén for livet. Det mener Børnerådet er uacceptabelt. Både i forhold til det enkelte barn, den generelle trivsel i skolen og de overordnede demokratiske idealer. Indsatsen mod mobning er imidlertid ikke hidtil blevet betragtet som en offentlig opgave, men som et privat problem for det enkelte barn og dets familie. Derfor igangsatte rådet i 1999 en bred indsats mod mobning med en række konkrete aktiviteter målrettet børnene selv, deres lærere, pædagoger, skoleledere, politikere og forældre. For selvom der ikke findes nogen nem vej til at fjerne mobning, og selvom der altid vil opstå konflikter, når en stor gruppe af såvel børn som voksne skal fungere sammen, viser erfaringen, at der kan opnås en positiv effekt i forhold til det enkelte barns trivsel, hvis konflikterne gribes konstruktivt an, og der skabes en decideret antimobbe-kultur i skoler og institutioner.

Mobbeundersøgelsen

Der mobbes mest i klasseværelset, børn er ofte meget personlige, når de mobber hinanden, og de voksne reagerer forskelligt på pigers og drenges mobning. Det er nogle af resultaterne fra Børnerådets undersøgelse af Børnepanelets oplevelse af mobning: "Om venskab, drilleri og mobning". Undersøgelsen har været med til at udstikke fokuspunkterne i Børnerådets indsats mod mobning, og er blevet flittigt citeret i medierne i løbet af 1999. Rapporten og børnebrevet om undersøgelsen findes på Børnerådets hjemmeside.

Mobbedreng

At forhindre mobning kræver en langvarig og meget bevidst indsats. Hovedansvaret for at sætte aktiviteter i gang bør ligge hos skoleledere og lærere - altså hos de voksne, som arbejder det sted, hvor mobningen finder sted.

En række skoler landet over har allerede på eget initiativ valgt en aktiv strategi, hvor forskellige forbedringer af skolemiljøet har givet gode resultater.

Derfor udgav Børnerådet i 1999 håndbogen Mobbedreng, som rummer konkrete eksempler på aktiviteter kombineret med personlige mobbehistorier og teori. Mobbedreng koster 150 kr. og kan bestilles hos Statens Information tlf. 33 37 92 28.

Mobbekort

For mange børn er det at blive mobbet et tabu, de ikke har lyst til at tale om af angst for at blive mobbet endnu mere. Samtidig er følelsen af mindreværd en af de alvorligste konsekvenser af mobning, og den kan i de slemme tilfælde også komme til at præge de mobbedes voksenliv. Omvendt er mange mobbere ikke bevidste om, hvor krænkende mobberiet opleves

af den, det går ud over. Mange børn medvirker desuden til passiv mobning ved at se på og tie stille, selvom de egentlig er imod mobning.

For at få børn til at tænke mere over deres egen rolle på mobbescenen, har Børnerådet derfor i samarbejde med Børns Vilkår produceret en række mobbekort og en plakat, hvor børns idoler - professionelle sportsfolk, musikere og skuespillere - fortæller om personlige oplevelser med mobning. Oplevelser de alle helst ville have undværet.

Flere af de medvirkende har selv været mobbeofre og er derfor også eksempler på, at det mindreværd og den upopularitet, de mobbede ofte oplever, ikke behøver at vare evigt.

Via mobbekortene henvises børnene desuden til gode råd om mobning på Børnerådets hjemmeside. Her kan børn læse om, hvordan de selv kan gøre en aktiv indsats mod mobning. Mobbekort og plakat er gratis og kan bestilles hos Børns Vilkår på tlf. 35 55 55 59.

Oplæg til politikerne

Som oplæg til en politisk indsats mod mobning udsendte Børnerådet samtidig med udgivelsen af Mobbedreng et bud på en offentlig mobbepolitik i skolerne - "Det handler om værdighed" - til relevante politikere.

Den overordnede idé med en mobbepolitik er at sikre ansvar, viden og engagement i arbejdet mod mobning i skolen. Børnerådet foreslår bl.a., at der i Folkeskoleloven indføres et klart påbud om at indføre en antimobbepolitik på hver enkelt skole. Samtidig bør teori om socialt miljø være obligatorisk pensum på lærer- og pædagogseminarerne.

"Det handler om værdighed" kan læses på Børnerådets hjemmeside eller bestilles i Børnerådets sekretariat.

Temadage om mobning

I efteråret 1999 afholdt Børnerådet sammen med Børns Vilkår to temadage i Horsens og Ringsted for skolefolk, pædagoger, bestyrelsesmedlemmer og andre nøglepersoner. Her blev der sat fokus på nogle af de vigtigste problemstillinger og udfordringer ved mobning og den sociale udstødelse, der kan være konsekvensen. Samtidig præsenterede en række eksperter fra Danmark, Sverige og Norge forskellige strategier til at opbygge et program mod mobning i skolen og fritidsinstitutioner.

Tove Petersen, læge, medlem af Børnerådet

Børns arbejdsmiljø - ude af trit med tiden

Flere trætte og umotiverede børn, som lettere bliver syge og stressede, det er resultatet af, at børns fysiske miljø i skoler og institutioner halter langt bagud i forhold til miljøet på de voksnes arbejdspladser. For mens arbejdsmiljøloven sikrer os voksne et godt miljø, findes der ikke en tilsvarende lov for de rum, hvor børn opholder sig mange timer hver eneste dag

Da de første regler om arbejdsmiljø blev vedtaget i slutningen af 1800-tallet, led voksne i industrien under kummerlige arbejdsforhold. Børnenes fysiske miljø i skolen var væsentligt mindre farligt og belastende. Derfor vedtog man dengang en lov om arbejdsmiljø, der kun gjaldt for de voksnes arbejdsmiljø, og det gør den stadigvæk kun. I dag er miljøet på de fleste af vi voksnes arbejdspladser imidlertid langt bedre end vores børns miljø i skoler og institutioner - selvom børnene hver dag opholder sig mindst lige så mange timer der, som vi gør på vores arbejdspladser.

Dårligt institutionsmiljø skader trivslen

I institutionerne er det fx almindeligt, at der er mange børn pr. kvadratmeter. For de mindste børns vedkommende betyder det, at de lettere smitter hinanden og bliver syge, og at de udsættes for meget især støjbettinget stress - det er bevist, at hyppigheden af infektioner hos børnene er størst, når pladsen er trang. Der findes i dag bestemmelser for, hvor mange kvadratmeter hvert barn skal have, når man bygger institutioner. Men det er ikke ulovligt, at man, når institutionerne er bygget, opnormerer og putter flere børn ind, end institutionen er bygget til.

Børn i mange ældre institutionslokaler bliver også lettere trætte og stressede, fordi gulv- og vægbelægning giver dårlig akustik og ikke i tilstrækkelig grad dæmper den konstante larm. Dette forstærkes yderligere af, at børnene er nødt til at skrigende endnu højere for at blive hørt. Passiv rygning i dagplejen og måske i institutionen øger desuden børnenes risiko for luftvejssygdomme. Derfor mangler vi simpelthen bestemmelser for, hvor mange kvadratmeter gulvplads hvert barn skal sikres, hvor højt der skal være til loftet, hvor højt støjniveauet må være, hvordan udluftning og lysforhold skal være osv.

Forældet skolemiljø

På skolerne er problemerne tilsvarende: Eleverne sidder ofte tæt sammen i dårligt vedligeholdte lokaler. På mange skoler er der hverken kantine eller køleskab i klasserne, hvor eleverne må sidde og spise lunkne madpakker uden mulighed for at købe noget koldt at drikke - forhold, som de fleste voksne ville protestere imod.

Det er ikke underligt, at mange børn udvikler dårlige spisevaner i løbet af

deres skoletid. Eller at de udvikler mangel på respekt for omgivelserne og fx begynder at sparke til de ramponerede døre i stedet for at bruge håndtaget.

Lysforhold og akustik - så man kan læse og lytte uden at få ondt i hovedet, effektiv ventilation, godt indeklima, tilstrækkelig rengøring samt skolemøbler, man ikke får ondt i ryggen af at sidde på - det bør være en selvfølge for alle skoleelever.

Politisk holdning efterlyses

Det er selvfølgelig urealistisk, at kommunerne i løbet af få år kan afsætte milliardbeløb til at ombygge alle skoler og institutioner, så de ikke blot lever op til forholdene på de voksnes arbejdspladser, men også til børnenes særlige behov for udfoldelse og for et sundt miljø.

I vores velfærdssamfund burde vi kunne sikre alle børn rummelige og velindrettede institutioner, mulighed for at lege ude med adgang til krat og træer, mulighed for en stabil voksenkontakt med de samme voksne hver dag, tilstrækkeligt mange uddannede pædagoger osv.

Ligesom alle skoler burde være lyse og inspirerende udformet a la konferencerum og kursussteder for voksne, hvor der er gjort meget for at stimulere indlæringen, og for at man kan befinde sig godt.

Der bør tages politisk stilling til, hvordan vi på sigt ønsker, at vores børns omgivelser skal være. Når vi nu har valgt en samfundsstruktur, hvor børnene skal passes ude, må vi tage ansvar for børnenes arbejdsmiljø og forholde os til, hvilke rammer de skal have at vokse op i. Altså tage konsekvensen af de ændringer, der er sket i børns hverdag, og have visioner for og stille krav til de rammer og muligheder, vi giver vores børn. Det er aktuelt nu, hvor der i de kommende år skal bygges nye skoler og institutioner pga. det øgede børnetal, og fordi mange af de gamle skolebygninger fra halvtredserne og tresserne skal udskiftes eller renoveres.

Fx kan vi lade os inspirere fra Sverige, hvor de siden 1995 har haft en arbejdsmiljølov for skoleelever. Denne lov har haft en lang række positive konsekvenser i forhold til både det fysiske og det psykiske miljø i skolerne.

Boks:

I begyndelsen af 2000 sætter Børnerådet fokus på børns miljø i skolerne med en undersøgelse i Børnepanelet. Vi vil her undersøge, hvordan børnene fungerer i deres miljø og få deres bud på, hvordan rammerne i skolen kan blive bedre. Resultaterne fra undersøgelsen ventes klar i foråret 2000.

Christian Corfixen, pædagog, medlem af Børnerådet

Viden om seksuelt misbrug af børn efterlyses

Når børn i institutioner bliver udsat for seksuelt misbrug står institutionen ofte i et dilemma mellem de krænkede børn, et personale i krise og en oprørt forældregruppe

Både pædagoger, institutionsledere og de ansatte i forvaltningen står tit magtesløse, når de konfronteres med sager, hvor der er mistanke om seksuelt misbrug af børn. Det belaster alle parter og skaber en uro, som kan være længe om at forsvinde igen.

I dag er nogle kommuner i gang med at lave et beredskab i form af en gruppe, der har kompetence til at tage sig af de problemer, som opstår, når der er mistanke om seksuelt misbrug i institutioner og skoler. Men de fleste kommuner er fortsat ret famlende overfor, hvordan de skal gribe disse sager an.

Kommunalt beredskab

Derfor skal vi på sigt arbejde hen imod, at alle kommuner har et beredskab, hvor pædagoger og lærere - når de spotter mulige signaler på seksuelt misbrug - er i stand til at handle omgående. Fx ved at de kan ringe til et team eller en konsulent, som er uddannet til at tage sig af sager om seksuelt misbrug. Det kan hjælpe den berørte institution til ikke at gå fuldstændig i baglås pga. mistanke om pædofili.

Mindre kommuner, som ikke har så mange ressourcer, kan gå sammen med andre kommuner om et fælles beredskab.

Seminarier på banen

Der er også brug for, at seminarierne underviser i, hvordan man som lærer eller pædagog skal forholde sig til seksuelt misbrug. Studerende skal lære at takle situationer med seksuelt misbrug, samtalerne med kolleger og forældre osv., så de ikke undlader at reagere på et barns signaler af angst for at skade samarbejdet med kolleger og forældre.

Ved ansættelse af nyt personale er det også vigtigt at stramme op i forhold til ansættelsespolitik og kontrol af tidligere ansættelsesforhold.

Pjecer til forældre

Men samtidig skal man selvfølgelig passe på ikke at se seksuelt misbrug overalt og lægge børnene ord i munden ved selv at afhøre dem. Det skal man overlade til professionelle med erfaring i at spørge ind til, hvad der er sket.

Pjecer til forældrene og efteruddannelse i en mere åben, intern dialog om ømtålelige emner i institutionerne kan også være med til at bane vejen for en større åbenhed overfor børns signaler. Det skal være muligt at undersøge børns udtalelser om fx en mandlig pædagogs tissemand uden at det udløser undtagelsestilstande.

Respekt for børn i retten

For problemet er jo, at de involverede voksne deler sig i to lejre i de konkrete sager - dem, der mener, at børnene taler sandt, og dem der mener, at børn kan omgås sandheden lidt lemfældigt.

Derfor er det utroligt vigtigt, at afhøringerne af børnene bliver foretaget af mennesker, som er uddannet til at afhøre dem og tolke det, de siger. Jeg har fx set en videooptagelse, hvor en kvindelig politiassistent afhører en otteårig pige, og der er ingen tvivl om, at betjenten gør sit bedste, men det er tydeligt, at hun stiller de forkerte spørgsmål, at hun overser vigtige signaler og at hun ikke hører rigtigt efter, hvad det er, barnet forsøger at sige.

I de store pædofilisager stiller forsvareren også tit spørgsmål ved, om børn er troværdige. Men børn er altid troværdige. Om deres udsagn fordrejes og udlægges forkert afhænger af, hvad der sker fra dag 1 i forløbet.

Derfor er det så utroligt vigtigt, at der fra starten er et lokalt beredskab til at undersøge børnenes signaler kvalificeret. På den måde undgår vi, at børnene slæbes igennem diverse afhøringer osv., hvor der alligevel i sidste ende stilles spørgsmål ved, om det de siger, er sandt. For afhøringerne er i sig selv belastende, og tror vi voksne ikke på børnenes udsagn i de tilfælde, hvor de har været udsat for misbrug, skaber vi endnu flere alvorlige traumer hos dem.

Strategi mod seksuelt misbrug af børn

Seksuelle overgreb mod børn blev diskuteret meget i 1998-99.

Retssager om incest og pædofili satte fokus på en række centrale problemer vedrørende afhøring, beskyttelse, behandling og forebyggelse af seksuelt misbrug i børneinstitutionerne.

Børnerådet formulerede i 1999 et forslag til en national strategi for en indsats mod seksuelt misbrug af børn. Forslaget bygger på en rapport udarbejdet af en tværfaglig afklaringsgruppe. Strategien er rettet mod fem indsatsområder

Mere viden

Børnerådet mener, at der bør oprettes et nationalt videnscenter vedrørende seksuelt misbrug af børn. Centeret skal samle al tilgængelige viden og formidle information til behandling, forebyggelse, forskning, opklarings- og lovgivningsarbejde.

Desuden skal kriminalstatistikken forbedres og forskningen styrkes - bl.a. i forhold til udbredelse af misbrug af børn og børns troværdighed som vidner, som der ofte sættes spørgsmål ved i den offentlige debat.

Bedre undersøgelser af børn

For at sikre en bedre undersøgelse bør der oprettes regionale undersøgelsescentre for seksuelt misbrugte børn. Disse kan fx lægges på udvalgte børneafdelinger på hospitalerne, hvor læger, retsmedicinere, psykologer og socialarbejdere kan tilrettelægge et integreret og helhedsorienteret undersøgelsesforløb. De regionale undersøgelsescentre skal sikre dokumentation men samtidig belaste børnene mindst muligt.

Retsforhold for børn

Når børn optræder som vidner i sager om seksuelt misbrug, bør der i langt højere grad, end det er tilfældet i dag, vises særligt hensyn til børnene. Afhøringen og afhøringslokalerne skal indrettes med respekt for børns måde at udtrykke sig på og deres behov for tryghed, og der bør etableres specialuddannelse og supervision af politiets personale i forbindelse med afhøring af børn. Forevisning af videoafhøringer i retten bør ikke foregå for åbne døre.

Personalet i det retlige system mangler efter Børnerådets opfattelse ofte tilstrækkelig viden ved gennemgang af lægeligt og psykologisk materiale, og bør derfor i højere grad indkalde uvildige eksperter. Dette sigter mod at begrænse parternes indkaldelse af egne eksperter.

Børnerådet mener desuden at personer, dømt i sager vedrørende seksuelt misbrug af børn, bør registreres på ubestemt tid.

Styrket kommunal indsats

Kommunerne skal forbedre deres indsats i forhold til både forebyggelse og behandling af sager om seksuelt misbrug af børn i skoler og institutioner. Børnerådet mener derfor, at der bør etableres et særligt beredskab med et kompetent, tværfagligt team og en fast procedure, så rammerne omkring de forældre, børn og ansatte, der berøres af sagerne, bliver så trygge som

muligt. Små kommuner med begrænsede midler kan etablere et tværkommunalt beredskab.

Kommunerne skal desuden registrere alle indberetninger om seksuelt misbrug og tage stilling til eventuel politianmeldelse.

Børnerådet opfordrer regeringens Børneudvalg og Kommunernes Landsforening til at udarbejde en manual, der omfatter alle de aspekter, sager om seksuelt misbrug af børn i skoler og institutioner rejser.

Ude i skoler og institutioner bør misbrug forebygges gennem bedre ansættelsesprocedurer (fx med obligatorisk kontrol af straffeattester), bedre træning i at aflæse børns signaler og bedre evne til at drøfte svære, ømtålelige emner med kolleger og forældre.

Samtidig bør der udvikles oplysnings- og undervisningsmateriale til børn og forældre.

Bedre uddannelse

Alle professionelle, som kan komme i berøring med seksuelt misbrugte børn, bør være kvalificeret uddannet til det. Derfor bør pædagoger, lærere, sundhedspersonale, socialrådgivere, politi osv. have både konkret og teoretisk viden om seksuelle overgreb, kunne tyde barnets signaler, kende de psykologiske konsekvenser og have kendskab til behandling. Børnerådet mener, at Undervisningsministeriet bør fastsætte krav til indhold og omfang på alle berørte uddannelser og eventuelt udvikle et lærebogsmateriale.

Børnerådets forslag til en national strategi for en indsats mod seksuelt misbrug af børn blev i slutningen af 1999 sendt til relevante ministre og udvalg i Folketinget. Den 9. marts 2000 holder Børnerådet et debatmøde om emnet.

Ole Lennart Hansen, forstander, medlem af Børnerådet

Hvornår er nok nok?

Vurderingen af, hvornår et barn har det så dårligt, at det må fjernes fra hjemmet, er i dag meget forskellig fra kommune til kommune. Det går ud over børnene i de kommuner, hvor man tøver for længe med at foretage anbringelser. Derfor bør reglerne skærpes. Men samtidig er det vigtigt, at barnet kan bevare en nær kontakt til de biologiske forældre

Ingen kan være i tvivl om, at langt de fleste børn har det bedst hos deres forældre. Også selvom forældrene måske ikke altid har overskud til at give børnene den optimale daglige omsorg, de har brug for.

Alligevel kan en anbringelse uden for hjemmet være til barnets bedste, fordi det giver omsorgssvigtede børn stabilitet og ro til at udvikle sig, samtidig med at forældrene får støtte til at få tilværelsen på rette køl igen.

Men blandt sagsbehandlere i kommunerne er der for stor usikkerhed om, hvordan man skal håndtere de omsorgssvigtede børns liv. Og der er fra kommune til kommune stor forskel på, hvornår man griber ind: I de store kommuner griber man tit for sent ind pga. utilstrækkelige ressourcer - i de små kommuner er der færre omsorgssvigtede børn, og man har derfor mindre erfaring med, hvornår et barns liv er tilstrækkeligt belastet til, at man skal gribe ind. Samtidig er der i mange kommuner en vis selvcensur i forhold til at foretage det alvorlige indgreb, en anbringelse er.

Skærpet lovtækst efterlyses

Derfor er det nødvendigt, at vi i lovgivningen understreger, at det primære formål med anbringelser er at handle til barnets bedste. Vi skal udtrykke klarere, hvornår et barns situation er så alvorlig, at dets udvikling kører skævt, hvis man ikke griber til anbringelse. Ofte er det tilstrækkeligt at anbringe barnet i en periode, hvor man får behandlet den skade, barnet har været udsat for, samtidig med at forældrene tilbydes støtte til at ændre adfærd.

Det betyder, at "mindste indgreb"-princippet bør vige for et tilstrækkelighedsprincip: I dag sætter de sociale love fokus på, hvordan familien som sådan kan hjælpes - ofte ud fra princippet længst muligt i eget hjem. Men praksis viser, at det kan få katastrofale følger for barnet. For hvad der er til familiens bedste, er ikke altid til barnets bedste. Fx i forhold til psykisk syge forældre, hvor man gør en stor indsats for at få forældrene til at fungere godt, så børnene automatisk også får det bedre. Udgangspunktet er fint, men det kan tage så lang tid at få de voksne til at fungere godt, at børnene imellemtiden fejludvikler sig. Og praksis viser, at man minimerer skaderne på barnet ved tidlig anbringelse. Derfor er det bedste tilbud for barnet som regel at give det ro til at udvikle sig, mens man arbejder ambitiøst med forældrene.

Længere anbringelsesforløb

På samme måde vil det være til barnets bedste, at man i de tilfælde, hvor

forældrenes tilværelse er alvorligt belastet, anbringer barnet i 2-3 år ad gangen i stedet for et år ad gangen som i dag. Det vil sikre barnet et mere kontinuerligt og stabilt forløb. Men samtidig er det meget vigtigt, at der gøres en stor indsats for at bevare en god kontakt mellem barnet og de biologiske forældre - at de får mulighed for at leve parallelle liv med nogle knudepunkter, hvor de har - måske støttet - samvær, så forældre og børn aldrig er i tvivl om, at de har hinanden, selvom de bor hver for sig.

Støt biologiske forældre

Derfor indbefatter det, vi i Børnerådet kalder anbringelse til barnets bedste, også, at man laver et indgående samarbejde med de forældre, hvor man understøtter deres kontakt med børnene. For anbringelserne handler ikke kun om at sikre barnet tilstrækkelig omsorg, men også om at hjælpe forældrene til et værdigt forældreskab.

I dag er normen "glem dine børn, glem dine forældre" ved længerevarende anbringelser. Det er en ulykkelig situation i de fleste tilfælde, for der er som regel en stor kærlighed mellem forældre og børn. Og selvom den kan have svært ved at komme til udtryk, kan et barn med et fingerknips blive glad igen og genvinde troen på sig selv og sit eget værd ved at opleve den nære kontakt med forældrene, om det så bare er et par timer om måneden.

Omsorgssvigtede børn:

Når anbringelse er til barnets bedste

Børn, som anbringes uden for hjemmet, får alt for tit en ustabil opvækst, fordi hensynet til forældre, økonomi og ideologi vejer tungere end hensynet til børnenes bedste.

Derfor kom Børnerådet i 1998 med en række forslag til, hvordan vi i højere grad kan sikre, at anbringelserne bliver til barnets bedste. Et initiativ, som bl.a. har fået politisk bevågenhed i forbindelse med den kommende revision af serviceloven

Indsatsen overfor psykisk og socialt truede børn, som anbringes uden for hjemmet, er kritisabel på flere områder, hvor vi ikke lever op til de nødvendige krav om at tage hensyn til barnets bedste: Vi sætter tit for sent ind, vi er ikke tilstrækkelig konsekvente, og vi udsætter alt for mange børn for alt for mange skift mellem anbringelsessted og biologisk familie. Men ifølge FN's Børnekonvention har vi forpligtet os til at tage udgangspunkt i barnets bedste og til at arbejde for at skabe sammenhæng i barnets liv. Derfor har Børnerådet i 1998 sat fokus på, hvordan vi kan forbedre indsatsen overfor de omsorgssvigtede børn.

Det overordnede problem er, at indsatsen fra det offentliges side tit tager udgangspunkt i hensynet til økonomi, ideologi og forældre, og ikke i hensynet til barnets bedste.

Ifølge en række undersøgelser resulterer det bl.a. i, at indsatsen overfor børnene udsættes i uacceptabel grad, at hensynet til børnene viger for udsigtsløse familieløsninger. Og at den sociale belastning, børnene udsættes for, når de anbringes, ikke mindskes mærkbart, bl.a. fordi man ofte affinder sig med løsninger, der ikke tilgodeser børnenes behov for stabile opvækstvilkår.

I Børnerådets debatoplæg "Anbringelse til barnets bedste", som udkom i november 1998, lægger Børnerådet derfor op til, at lovgivningen og praksis i anbringelsessagerne skal ændres, skærpes og vendes. Den skal - med udgangspunkt i barnets trivsel og behov - i højere grad sikre, at børn af forældre med stærkt reduceret forældreevne får den bedst mulige støtte ved anbringelse uden for hjemmet. Oplægget består af seks anbringelsesmodeller for de 0-3 årige, der er truet psykisk og socialt.

I forbindelse med alle anbringelsesmodellerne skal den biologiske familie samtidig tilbydes støtte, ligesom sagsbehandlerne skal rustes langt bedre til at varetage anbringelsessagerne. Bl.a. gennem specialuddannelse, erfaringsnetværk og øgede ressourcer.

Derudover er Børnerådet kommet med en række tværgående forslag målrettet på omsorgssvigtede børn i alle aldre.

Oplægget har i løbet af 1999 været med til at skærpe det politiske fokus på de omsorgssvigtede børns situation og er bl.a. blevet inddraget i forslaget til revision af serviceloven på dette område. "Anbringelse til barnets bedste" kan bestilles i Børnerådets sekretariat. Man kan også læse mere om

anbringelsesmodellerne og de tværgående forslag på Børnerådets hjemmeside.

Boks:

Børnerådets seks modeller for anbringelse af 0-3 årige:

- Øget brug af adoption uden samtykke
- Åben adoption med samværsret
- Permanent anbringelse
- Længerevarende anbringelse i 2-3 år
- Tidligere brug af tvangsanbringelse
- Øget brug af familie-døgnophold

Psykologen som skilsmissebarnets talsmand

Børns rettigheder overholdes ikke altid i den praksis, vi behandler skilsmissesager efter i dag: Børnene høres ikke hver gang, og sagerne afgøres ofte på et tyndt grundlag.

Men børn har ret til at blive hørt, og til at deres holdninger indgår i afgørelserne af sagerne - det siger artikel 3 og 12 i FN's Børnekonvention. Dilemmaet er imidlertid, hvordan vi kan høre børn uden at give dem skyldfølelse eller gøre dem ansvarlige for forældrenes konflikt

Skilsmissebørn skal både have medbestemmelse og beskyttes, men de kan, når de høres, tvinges til at vælge side, selvom de som regel ikke ønsker at vælge den ene forælder fra og ikke har brug for at føle skyld over forældrenes skænderier.

På samme måde kan barnet blive sat i meget svære situationer i de tilfælde, hvor forældrene bruger barnet som skyts i deres egen sag, og ikke evner at se sagen fra barnets synsvinkel og skelne deres behov fra barnets.

I vadestedet mellem to børnesyn

Problemet er, at vi i dag hverken har klare juridiske regler eller praksis for, hvordan barnet skal inddrages i skilsmissesagerne.

Derfor står vi - både i forældremyndighedssager og i alle andre sager, der vedrører beslutninger på børns vegne - i disse år i et vadested mellem på den ene side et traditionelt børnesyn, hvor vi voksne handler på børnenes vegne ud fra vores opfattelse af, hvad der er bedst for dem, og på den anden side et nyt børnesyn, hvor børnene sikres reel og direkte medindflydelse. I Danmark foregår mange forældremyndighedssager desuden ved at moren og faren høres en enkelt gang. I løbet af en time eller to afgøres sagen ud fra deres udsagn, uden at der indkaldes andre vidner eller sagkyndige som psykologer, personale fra barnets institution eller skole osv. Og selvom mange dommere har en god fornemmelse for de konkrete sager og ofte træffer de rigtige beslutninger for barnet, afgøres sagerne reelt på et meget tyndt grundlag, hvor det kan være katastrofalt for den ene part at have en dårlig dag i retten.

Samtidig forlader den part, der taber sagen, ofte retten med en meget frustrerende følelse af, at man ikke er blevet hørt, og at sagen ikke er blevet belyst tilstrækkeligt grundigt. Det er et centralt problem i forhold til barnets bedste, for det er ikke kun vigtigt at foretage de rigtige afgørelser - der skal også gøres en indsats for at få de involverede parter til at forstå, hvorfor afgørelsen er den bedste for barnet. Denne sidste del er vi ikke særlig gode til herhjemme.

I dag er det i komplicerede sager muligt at tilknytte en børnesagkyndig psykolog, som på baggrund af undersøgelser og interviews udarbejder en rapport.

I andre sager er det dommeren selv, der efter bedste evne taler med barnet. For at beskytte barnet har advokaterne ikke mulighed for at få at vide, hvad

barnet har sagt.

Menneskerettigheder i klemme?

Derfor er den nuværende behandling af forældremyndighedssager retssikkerhedsmæssigt betænkelig. Ifølge den Europæiske Menneskerettighedskonvention har alle krav på en ³fair trial². Men man kan stille spørgsmålstejn ved, om der er tale om en fair trial, når børnene ikke konsekvent høres af eksperter, der er uddannet til det, når sagerne ikke belyses bedre, før afgørelserne træffes; og når forældremyndigheden baseres på hemmelige udtalelser, advokaterne ikke kan få oplyst.

Psykologerne på banen

Hvis vi skal sikre, at barnet har optimal mulighed for at tilkendegive sine behov uden at føle skyld og ansvar i forhold til den afgørelse, der træffes i disse sager, bør man ikke afhøre børnene direkte.

Det bør heller ikke være dommeren, der taler med børnene, for han/hun overhovedet forstand på at stille de rigtige spørgsmål og forstå barnets svar?

I stedet bør man bruge en kompetent og specialuddannet psykolog som barnets advokat, der kan formulere barnets synspunkter. For i modsætning til en juridisk uddannet advokat eller dommer, som spørger barnet direkte, om det vil bo hos sin mor eller far, og dermed placerer ansvaret for afgørelsen hos barnet, kan en god psykolog pejle sig ind på barnets ønsker gennem en samtale, hvor barnet ikke tvinges til at tage direkte stilling.

Mediation mod hårdknuder

Samtidig kan vi forebygge antallet af sager, der går helt i hårdknude og tærer hårdt på alle parter ved at satse mere på konfliktløsningsmodeller som mediation i forbindelse med samværsagerne i statsamtterne.

Mediation går ud på, at både psykologer, advokater og andre fungerer som mediatorer med forskellige teknikker til at få uenige forældre til at arbejde bedre sammen om at løse de indbyrdes konflikter til barnets bedste. Mediation kan ikke løse alle problemer, men jo færre konflikter, der ender i retten, jo bedre. For retten er det dårligste sted at løse problemerne, da en retsafgørelse altid vil efterlade en følelse af krænkelthed og modstand hos den forælder, der taber sagen. Og det vil desværre ofte skade barnet yderligere.

Mindre definitive afgørelser

Hvis vi skal sikre barnets bedste, bør rettens afgørelse heller ikke være så definitiv, som det er tilfældet i dag.

Efter afgørelsen af forældremyndigheden, kan man fx lade en psykolog følge barnet i en periode og være opmærksom på, om nogle forhold ændrer sig. Det vil sandsynligvis tage trykket af mange af de sager, som er kørt fast, fordi den part, der ikke får barnet, anker afgørelsen igen og igen.

Fast brug af psykologbistand i forbindelse med samværs- og forældremyndighedssager kan måske også være med til at ændre mange voksnes generelle modstand mod at få psykologisk hjælp af angst for at blive

sygelliggjort i omverdenens øjne. På den måde kommer de lettere gennem den psykiske krise, som en skilsmisse altid udløser hos både forældre og børn. I forhold til barnets bedste og i et langsigtet samfundsøkonomisk perspektiv vil brugen af psykologer på den måde være en god investering, selvom det fordyrer sagsbehandlingen en anelse her og nu.

Høringssvar til Civilretsdirektoratet:

Børns modvilje mod samvær skal respekteres

Forældrenes rettigheder sættes fortsat højere end børnenes rettigheder. Sådan lød Børnerådets svar, da rådet i august 1999 blev hørt i forbindelse med Civilretsdirektoratets vejledning til, hvordan statsamtene skal behandle samværssager.

Børnerådet synes, at det er meget positivt, at direktoratet forsøger at vejlede statsamtene i samværssagerne, som er et vanskeligt område. Men i direktoratets udspil mangler der - ligesom i de eksisterende love - klare bud på, hvad der er barnets bedste. Det betyder, at statsamtene i praksis vil fortsætte med at bruge forældrerettighederne som pejlemærke, og at børn fortsat kan tvinges til fx samvær med deres forældre, selvom de klart giver udtryk for, at de ikke ønsker det.

Derfor pointerede Børnerådet i sit svar til Civilretsdirektoratet, at man inden for lovens rammer bør arbejde hen mod en bedre praksis i forhold til at inddrage og forstå børn.

Børnerådet anbefalede desuden, at man som supplement til vejledningen nedsætter en ad hoc gruppe med børneeksperter til at udarbejde et arbejdshæfte til statsamtene med bud på, hvordan man kan foretage en sagsbehandling med barnet i centrum.

Børn i skilsmisse

Vi lever i en skilsmissekultur, hvor hver tredje barn i Danmark er skilsmissebarn. For nogle børn betyder opløsningen af familien årelange konflikter mellem forældrene. Det slider på barnets trivsel. Alligevel tager lovgivningen, som den ser ud i dag, stort set kun udgangspunkt i forældrenes krav. Og det gør i nogle tilfælde barnet til kasterbold mellem forældrene og skaber en situation, hvor barnets rettigheder støder sammen med forældrenes rettigheder.

Derfor vil Børnerådet i det kommende år arbejde på at formidle børns holdninger og behov, og med udgangspunkt i dem skabe større bevågenhed for børns rettigheder i lovgivningsarbejdet.

Nej til bank - ikke kun på papiret

Forældres ret til at slå deres børn - revselsesretten - blev afskaffet af Folketinget i 1997. Men nye love gør ikke arbejdet alene. Børnerådet fulgte derfor op med informationskampagnen "Nej til bank"

Kampagnen blev lavet i samarbejde med Voldssekretariatet og Børns Vilkår, og er den hidtil største i Børnerådets historie.

Formålet var at fortælle forældre til børn mellem 0-10 år, at det ikke længere er tilladt at slå sine børn.

Samtidig fik forældrene i folderen "Når jeg får børn vil jeg aldrig slå dem" tips til, hvordan man kan opdrage sine børn uden brug af lussinger, endefuld og klask over fingrene.

Folderen blev trykt i ca. 800.000 eksemplarer og delt ud til alle forældre med børn mellem 0-10 år af lærere, pædagoger, sundhedsplejersker og andre professionelle grupper omkring børnene.

Børnerådet opfordrede samtidig til, at emnet kom på dagsordenen til forældremøder, temadage, i mødregrupper osv.

Bladet "Nej til bank" - som Børnerådet og Red Barnet første gang producerede i februar 1997 - blev genoptrykt i en ny og bearbejdet udgave efter den nye lov.

Bladet henvender sig til forældre og professionelle og handler om, at der er andre udveje end at slå sine børn.

I samarbejde med Danmarks Radio har Børnerådet desuden produceret dokumentarfilmen "Når de voksne slår", der er blevet vist på DR 1 og DR 2. I filmen fortæller en mor åbent om, hvorfor og hvordan hun stoppede med at slå sin datter. Familierådgiver Jesper Juul forklarer, hvad der sker med børn, som bliver slået af deres forældre, og han kommer med gode råd til, hvad man kan gøre i stedet for at slå.

Oversat til fire sprog

"Når jeg får børn vil jeg aldrig slå" er i slutningen af 1999 blevet oversat til engelsk, arabisk, tyrkisk og serbokroatisk for at give fremmedsprogede i Danmark information om afskaffelsen af revselsesretten.

De fremmedsprogede foldere vil blive sendt ud til kommuner, sundhedspersonale, flygtningecentre mv. i begyndelsen af 2000.

Børnerådets håb er, at "Nej til bank" vil medvirke til at reducere brugen af fysisk afstraffelse af børn:

- Det er ikke bare forbudt men også forkert at slå. Lussinger, endefulde og andre slag skader altid barnets selvværd og er en krænkelse mod ethvert barn, fastslog Per Schultz Jørgensen i optakten til kampagnen.

Truede børn og unge fra etniske minoritetsgrupper

Ligestilling og respekt er nøgleordene, når der skal tænkes nye tanker og initiativer i forhold til gruppen af særligt truede børn og unge fra etniske minoritetsgrupper

I efteråret 1998 og foråret 1999 arrangerede Børnerådet i samarbejde med Voldssekretariatet en række rundbordssamtaler med repræsentanter for etniske minoritetsgrupper.

Samarbejdet førte til udgivelsen af hæftet "Særligt truede unge fra etniske minoritetsgrupper", som lægger op til en debat om synsvinkler, holdninger og hidtidig praksis i arbejdet med børn og unge fra etniske minoritetsgrupper. Efter Børnerådets mening handler holdbare løsninger på sigt ikke om integration i traditionel forstand, men om at udvikle respekt for kulturelle forskelle og ligestilling. Den nuværende integrationsretorik kan efter rådets mening direkte blokere for en gensidig respekt og ligeværd mellem danskerne og indvandrerne og deres efterkommere.

I "Særligt truede unge fra etniske minoritetsgrupper" sætter Børnerådet og Voldssekretariatet fokus på:

1. Familietilbud

Et intensivt samarbejde mellem etniske minoritetsfamilier og det offentlige system skal rumme et tydeligt signal om ligeværdighed.

2. Introduktionsforløb ved skolestart

Familien skal inddrages i et samarbejde ved barnets skolestart.

3. Forældregrupper og samtalegrupper

Forældregrupper fra de etniske minoritetsmiljøer inddrages konkret i kommunernes indsats på det sociale område.

4. Styrk læreruddannelsen

Viden og indsigt om etniske minoriteter skal indgå i læreruddannelsen, evt. som liniefag.

5. Flere etniske lærere

Lærere/pædagoger med etnisk minoritetsbaggrund tilknyttes skolemiljøerne.

6. Særlige klubtilbud

Projekttilbud for belastede/udstødte unge og særlige specialkurser for pædagoger i minoritetskulturel forståelse og arbejdsmetode.

7. Uddannelses tilbud

I samarbejde med de unge udformes særlige uddannelses tilbud for den gruppe, der har vanskeligheder med at tilpasse sig de regulære tilbud. Særlige tilbud om indslusning på arbejdsmarkedet.

8. Udviklingscenter og mere forskning

Etablering af et udviklingscenter for socialpædagogiske arbejdsmetoder på det minoritetskulturelle område og iværksættelse af forskningsprojekter.

Debatoplægget er gratis og kan bestilles i Børnerådet - eller læses på Børnerådets hjemmeside: www.boerneraadet.dk

Børn fejrede Grundloven

Danmark fejrede Grundlovens 150 års jubilæum i 1999.

7000 børn og voksne tilbragte dagen på Himmelbjerget, hvor årets største grundlovsfest for børn blev holdt

Traditionelt er Grundloven nok mest blevet opfattet som de voksnes - eller dem, der er myndiges - lov. Men det er naturligvis forkert: Grundloven gælder for alle. Også dem under 18 år. For Grundlovens frihedsrettigheder er rettigheder for alle borgere i Danmark - også selvom borgerne er børn. Det var Børnerådet med til at markere med Folketingets Grundlovskomités fest "Børn på Bjerget", som blev arrangeret af Folketingets Grundlovskomité, Ry- og Silkeborg kommuner, Skov- og Naturstyrelsen og Børnerådet i fællesskab.

Festen blev holdt på Himmelbjerget, hvor børnene var i fokus både på og uden for scenen.

Der var bl.a. skattejagt, børnerock, forhindringsbane, eventyrhuler, hatteteater, råbe-højt-bokse og en vægavisen med titlen "Hvis jeg var statsminister".

På scenen underholdt Alberte og Morten Remar, og fra talerstolen kunne man høre socialminister Karen Jespersen, Børnerådets formand Per Schultz Jørgensen og en række børn og unge fra bl.a. Folkeskolernes Landsorganisation, Randers Lilleskole og Silkeborg Ungdomsskole.

Grundlovens jubilæum og den store grundlovsfest for børn har også sat tydelige spor på Himmelbjerget, som er blevet to mindesmærker rigere: Skulpturen "Ånd og Bogstav", som kunstner Jørn Rønnau fremstillede til dagen, står nu i en lille rydning tæt ved bjergets top, og der blev også plantet et egetræ på dagen. Det er endnu meget lille, men det vil vokse op med tiden og i mange år komme til at stå som et minde om grundlovens 150 års fødselsdag og børnenes fest på bjerget.

Stærkt nordisk samarbejde

Danmark er ikke det eneste skandinaviske land, der har et organ som Børnerådet: Sverige, Norge og Island har også hver sit børneombud, som minder meget om Børnerådet.

Derfor mødes Børnerådet tit med de nordiske børneombud for at udveksle idéer og erfaringer og diskutere fælles nordiske initiativer.

I 1999 skrev Børnerådet og de tre nordiske børneombud desuden i fællesskab debatoplægget "Barnets bedste i dag - om begrebet "Barnets bedste" i et nordisk perspektiv". I debatoplægget kommer de med et bud på, hvad det vil sige at tage udgangspunkt i barnets bedste i Norden i dag.

Debatoplægget blev i december 1999 foræret til samtlige medlemmer i Folketinget samt til borgmestre og amtsborgmestre i Danmark. Det lægger op til tanker og debat blandt de ansatte i statsamter, domstole, socialkontorer og andre som træffer afgørelser med konsekvenser for børn.

Debatoplægget kan også bruges i udviklingen af en aktiv børnepolitik i kommuner, amter og Folketing samt i det daglige arbejde i institutioner, skoler, klubber og i hjemmene.

Børnerådet i internationalt samarbejde

Der er stor interesse og opmærksomhed om de europæiske landes børneombud og Børnerådet. Børnerådets formand, Per Schultz Jørgensen, har i 1999 været formand for det europæiske netværk af ombudsmænd - ENOC (European Network of Ombudsmen for Children).

ENOC består af uafhængige børneombudsinstitutioner fra 11 europæiske lande og arbejder for at forbedre børns liv og opvækstvilkår i Europa ved bl.a. at fremme kendskabet til- og implementeringen af FN's Børnekonvention.

Læs mere om det internationale samarbejde på ENOC's hjemmeside:

www.ombudsnet.org.

Børnerådet bliver hørt

En af Børnerådets opgaver er at vurdere, om der bliver taget tilstrækkelig stort hensyn til børns rettigheder og interesser, når politikerne overvejer ny lovgivning.

I Børnerådets bekendtgørelse står der, at Børnerådet vil blive hørt i forbindelse med lovgivningsinitiativer og andre initiativer, der har betydning for børns opvækstvilkår.

Det betyder, at Børnerådet ofte er høringspart, når ministre laver nye lovforslag, der har betydning for børns liv.

Børnerådet afgiver flere og flere høringssvar - i 1999 blev det til 19 i alt.

Januar:

- Kommentarer til Radio- og TV Reklamenævnets redegørelse om skjulte reklamer.

Februar:

- Høring om udkast til bekendtgørelse om information og samtykke i forbindelse med forsøg.
- Høring vedrørende ændring af vejledning om skolefritidsordninger.

April:

- Høring om udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service (styrkelse af den særlige støtte til børn og unge).

August:

- Høring om Undervisningsministeriets udkast til ³Vejledning om PPR².
- Høring vedrørende vejledning til brug for behandling af samværssager (Civilretsdirektoratet).

September:

- Høringssvar til Lov om ændring af lov om svangerskabsafbrydelse (sene provokerede aborter).
- Kommentarer til udkast til forslag om lov om ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag m.fl. love.
- Høring om udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service (mulighed for øget forældrebetaling i kommuner med en pasningsgaranti).
- Høring vedrørende udkast til forslag om lov om ligestilling mellem kvinder og mænd.
- Høring vedrørende Undervisningsministeriets udkast til ændring af folkeskoleloven vedrørende den vidtgående specialundervisning.

Oktober:

- Høring over forslag til forordning om kompetencer og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over fælles børn.

November:

- Kommentarer til Justitsministeriets Betænkning nr. 1377/1999 om
- børnepornografi og IT-efterforskning.
- Hørings svar vedrørende forslag til initiativer for børn, hvis forældre er i fængsel.
- Høring vedrørende udkast til lov om ændring af straffeloven: Forbud mod at anvende børn og unge under 18 år som "porno-modeller".
- Hørings svar vedrørende forslag til lov om ændring af lov om ligsyn, obduktion og transplantation.
- Hørings svar vedrørende forældelse af strafansvar i sager om seksuelt misbrug af børn.
- Hørings svar vedrørende udkast til lovforslag om ændring af serviceloven (tilskud til høreapparater, revision af reglerne om særligt personlige hjælpemidler og merudgifter til handicappede børn).

December:

- Hørings svar vedrørende udkast til bekendtgørelse om uddannelsesplaner mv.

Børnerådets hørings svar kan læses på Børnerådets hjemmeside

www.boerneraadet.dk.

Børnerådet har skiftet udseende

Børnerådets brevpapir, hjemmeside og publikationer skiftede udseende i 1999, hvor rådet fik nyt logo.

“En krone til børnene”. Sådan præsenterede Børnerådets formand, Per Schultz Jørgensen det nye logo med henvisning til den lille krone over et barnehoved.

- Kronen er et hæderstegn til børnene, der er nationens arvtagere og har retten til vores fælles fremtid. Derfor sender det nye logo et vigtigt budskab om børns placering - både i Børnerådets arbejde og i samfundet som sådan, forklarede Per Schultz Jørgensen.

Børnerådets hjemmeside har også skiftet udseende og er blevet udvidet med flere emner.

Bl.a. Børnedeb@tten, som er et debatforum, hvor børn diskuterer forskellige emner.

På Børnerådets hjemmeside kan du bl.a. finde:

- Nyheder, nyhedsbreve og pressemeddelelser
- Informationer om Børnerådet, medlemmerne og Børnerådets Bekendtgørelse
- Børns meninger fra Børnerådets Børnepanel
- Børnerådets rapporter og høringssvar
- FN's Konvention om Barnets Rettigheder
- Børnedeb@tten
- Informationer om Børnerådet på engelsk
- En børnevenlig afdeling bl.a. med nyheder til børn.

Materialer fra Børnerådet

Alle Børnerådets bøger skal bestilles gennem Statens Information, tlf. 3337 9228.

Børnerådets øvrige materialer skal alle bestilles i Børnerådets sekretariat. En del rapporter og debatoplæg kan desuden læses på Børnerådets hjemmeside www.boerneraadet.dk

Bøger

Mobbedreng - en håndbog om mobning (1999)

- Skrevet til skolefolk, som gerne vil gøre noget ved mobning. Bogen indeholder skolereportager, personlige fortællinger, mobbeteori, mobbetal mm. I bogen er indlagt en CD med mobbesangen "Når du er færdig med at grine" (læs side 13 i denne beretning). Pris: 150 kr.

Barnets Bedste i dag (1999)

- om begrebet "Barnets bedste" i et nordisk perspektiv. Debatoplæg skrevet af det svenske, norske og islandske børneombud samt det danske børneråd i fællesskab. Pris: 50 kr.

Børn på banen (1998)

- giver inspiration til, hvordan voksne i højere grad kan inddrage børn i lokale beslutninger, der vedrører børns hverdag. Bogen beskriver en bred vifte af metoder til at sikre børn mere indflydelse på deres eget liv. Pris: 90 kr.

Fortrolighedsrummet (1997)

- To psykologer, to dommere, to socialrådgivere og en skolesundhedsplejerske fortæller om børns ret til og behov for fortrolighed. Pris: 80 kr.

Sæt ord på dit liv (1996)

- En samling af breve og tegninger fra børn til socialministeren. Pris: 80 kr.

Rapporter

Børnerådets rapporter er gratis (dog betales for porto ved mere end ét eksemplar).

- Børnekonventionen - hvad kan vi bruge den til?

Rapport fra Børnerådets årsmøde 1999 om FN's Børnekonvention

- Det handler om værdighed - Børnerådets bud på en offentlig mobbepolitik (1999)
- Debatoplæg: Særligt truede unge fra etniske minoritetsgrupper (1999)
- Debatoplæg: Seksuelt misbrug af børn - Børnerådets forslag til national

strategi (1999)

- Brandarter i Børnehøjde - om børn og unges alkoholforbrug (1998)
- Anbringelse til barnets bedste - Børnerådets forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0-3 årige børn (1998)
- Børn som informanter - om betydningen af et børneperspektiv (1998)

Børnepanel rapporter

(gratis)

- På sporet af 5. klasse (2000)
- Om venskab, drilleri og mobning (1999)
- Børn og computerspil (2000)

Børnebreve

(gratis)

- Hvem er Børnerådets Børnepanel (1999)
- Om venskab drilleri og mobning (1999)
- Børn og computerspil (2000)

Børnehøringer

(gratis)

- Mig og de andre - om tryghed og utryghed i forholdet til jævnaldrene (1997)
- Go' hverdag - om børns hverdag i skole og fritidsliv (1997)
- En god børnehave (1996)
- En god skole at være i er en god skole er lære i - om skolens fysiske miljø (1996)
- Klar melding fra børn til Børnerådet - om forældres skilsmisse (1995)
- Snak og ikke tæv - om forældreansvar i forhold til fysisk og psykisk vold (1995)
- Børns medbestemmelse i familien (1995)
- Børns medbestemmelse i lokalsamfundet (1995)
- Børnerådets mediehøring - om børns brug af medier (1996)
- Børns fritidsarbejde (1996)

Foldere (gratis)

- Når jeg får børn vil jeg aldrig slå dem... Informationsfolder om afskaffelsen af revselsesretten på dansk og fra marts 2000 på engelsk, tyrkisk, arabisk og serbokroatisk.
- Informationsfolder om Børnerådet

Magasiner

(gratis)

- Nej til bank (1998)

Andre materialer

- Mobbekort og plakat med kendte danskeres mobbehistorier (gratis - bestilles hos Børns Vilkår, tlf. 3555 5559)

- Video: Når de voksne slår (150 kr.)
- Plakat: Nej til bank tegnet af Roald Als (gratis)

Nyhedsbrev

Fire gange om året udsender Børnerådet et nyhedsbrev, der beskriver aktuelle aktiviteter. Nyhedsbrevet er gratis og kan bestilles i Børnerådets sekretariat eller læses på hjemmesiden.

Børnerådets sekretariat

Børnerådets sekretariat varetager rådets daglige arbejde.

Sekretariatet består af:

Bente Ingvarsen,
Mag.scient.soc. og socionom, sekretariatschef

Søren Gade Hansen,
Cand.jur. og folkeskolelærer, fuldmægtig

Anne Mejer,
Cand.comm., fuldmægtig

Helle Rabøl Hansen,
Cand.jur og journalist, fuldmægtig

Dorrit Hermann,
pædagog, projektmedarbejder

Bettina Frølund,
Overassistent

Marlene Larsen
assistent

Simon Hutters,
Stud.jur., studentermedarbejder

I løbet af 1999 har følgende ligeledes været tilknyttet Børnerådets sekretariat:

Tina Linaa, Cand.mag., fuldmægtig
Lone Kristensen, Overassistent, barselsvikar
Anne Morin Thygesen, Stud.pæd.psyk., praktikant

Børnerådets økonomi

Det økonomiske grundlag for Børnerådets arbejde er den årlige finanslovsbevilling. Dog kan samarbejdspartnere eller fondsstøtte være med til at finansiere konkrete initiativer.

Økonomiske nøgletal for 1999[2]:

Indtægter		
Finanslovsbevilling 1999	3.700.000	
Folketingets Grundlovskomiteé	695.000 [3]	
Salg af bøger		192.000
Indtægter i alt		4.587.000
Udgifter		
Løn/vederlag		2.759.000
Drift af råd og sekretariat	1.818.000	
Særlige initiativer		1.681.000 [4]
Udgifter i alt		6.258.000 [5]

[2] Børnerådets endelige regnskab for 1999 er ikke afsluttet ved trykning af denne årsberetning. Tallene bygger på et foreløbigt regnskab.

[3] Til afholdelse af Grundlovsjubilæumsfest for børn og familier.

[4] Vedrørende initiativerne: Mobning, "Nej til bank" og Grundlovsfest.

[5] Merforbruget er finansieret ved uforbrugte midler fra foregående år.